(Πράξεις εγκριθείσες δυνάμει του άρθρου V της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση)

ΚΟΙΝΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
της 18ης Σεπτεμβρίου 2000
σχετικά με τη Ρουάντα

(2000/558/ΚΕΠΠΑ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη του τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και ιδίως το άρθρο 15,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Με την κοινή θέση 1999/452/ΚΕΠΠΑ [1] το Συμβούλιο καθόρισε τους στόχους και τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έναντι της Ρουάντα.

(2) Με την κοινή δράση του 96/250/ΚΕΠΠΑ [2] το Συμβούλιο διόρισε έναν ειδικό απεσταλμένο στην περιοχή των Μεγάλων Λιμνών της Αφρικής.

(3) Λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις στη Ρουάντα από το 1999 και μετά, η κοινή θέση 1999/452/ΚΕΠΠΑ θα πρέπει να αναθεωρηθεί,

ΥΙΟΘΕΤΗΣΕ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΗ ΚΟΙΝΗ ΘΕΣΗ:

Άρθρο 1

Οι στόχοι και οι προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τις σχέσεις της με τη Ρουάντα είναι η ενθάρρυνση, προώθηση και υποστήριξη της υπό εφαρμογή διαδικασίας για:

α) αποκατάσταση, μετά τη γενοκτονία, και προώθηση της εθνικής συμφιλίωσης·

β) ανασυγκρότηση και ανάπτυξη·

γ) προάσπιση και προαγωγή των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών·

δ) μετάβαση στη δημοκρατία.

Δεδομένου ότι η περιφερειακή αστάθεια μπορεί να υπονομεύσει την επίτευξη των στόχων αυτών, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα ενθαρρύνει την κυβέρνηση της Ρουάντα να συνδράμει, ιδίως με την εξωτερική της πολιτική, στην επίτευξη της περιφερειακής σταθερότητας, όπως πράττει έναντι όλων των άλλων μερών που συμμετέχουν σε συγκρούσεις στην περιοχή.

Άρθρο 2

Η Ευρωπαϊκή Ένωση επιβεβαιώνει ότι η επίτευξη προόδου στους τομείς που αναφέρονται στο άρθρο 1 αποτελεί κυρίως ευθύνη της κυβέρνησης της Ρουάντα. Για να στηρίξει και να ενθαρρύνει τις προσπάθειές της, η Ευρωπαϊκή Ένωση διεξάγει εποικοδομητικό και κριτικό διάλογο με την κυβέρνηση της Ρουάντα, ιδίως μέσω των υπηρεσιών του ειδικού της απεσταλμένου στη περιοχή των Μεγάλων Λιμνών Αφρικής, με βάση τις ακόλουθες διατάξεις.

Άρθρο 3

Όσον αφορά την περιφερειακή εξωτερική πολιτική και την πολιτική της ασφάλειας της κυβέρνησης της Ρουάντα, η Ευρωπαϊκή Ένωση:

α) ζητά από την κυβέρνηση της Ρουάντα να τηρήσει τις δεσμεύσεις της που έχει αναλάβει ιδίως στη Λουζάκα (Ιούλιος 1999) και την Καμπάλα (Απρίλιος 2000) υπέρ ειρηνικής, ταχείας επίλυσης, μετά από διαπραγματεύσεις, της κρίσης στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (ΛΔΚ) και να συμμορφωθεί προς τις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας, και ιδιαίτερα προς την απόφαση 1304 της 16ης Ιουνίου 2000·

β) δίνει ιδιαίτερη σημασία στην τήρηση εκ μέρους των στρατιωτικών δυνάμεων της Ρουάντα που έχουν αναπτυχθεί στη ΛΔΚ, όπως και από τους άλλους αντιμαχόμενους, των υποχρεώσεών τους δυνάμει του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Άρθρο 4

Όσον αφορά την κατάσταση στο εσωτερικό της Ρουάντα, η δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίζεται στις ακόλουθες αρχές:

α) όσον αφορά τη συμφιλίωση και τη συννομή της εξουσίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενθαρρύνει και υποστηρίζει τη συμφιλίωση μεταξύ όλων των πολιτών της Ρουάντα, εντός και εκτός της Ρουάντα, μέσω του διαλόγου μεταξύ όλων των ομάδων οι οποίες απορρίπτουν τη βία και τη γενοκτονία. Ο διάλογος αυτός πρέπει να επικεντρώνεται στη συννομή της εξουσίας, την εθνική ανασυγκρότηση και την προστασία των μειονοτήτων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί ιδιαιτέρως σημαντικό, η επιτροπή για την εθνική συμφιλίωση και ενότητα να είναι ανεξάρτητη και αντιπροσωπευτική του πληθυσμού της Ρουάντα και να διαθέτει σαφώς καθορισμένο πρόγραμμα δράσης, το οποίο θα μπορούσε να στηρίξει η Ευρωπαϊκή Ένωση·

[1] ΕΕ L 178 της 14.7.1999, σ. 1.
[2] ΕΕ L 87 της 4.4.1996, σ. 1· κοινή δράση που παρατάθηκε τελευταία με την κοινή δράση 2000/347/ΚΕΠΠΑ (ΕΕ L 122 της 24.5.2000, σ. 6).

β) όσον αφορά τον εκδημοκρατισμό, η Ευρωπαϊκή Ένωση:

— υπογραμμίζει τη σημασία της τήρησης των πολιτικών ισορροπιών που προβλέπονται από το βασικό νόμο της Ρουάντα όπου περιλαμβάνονται και οι συμφωνίες της Αρούσα. Ενθαρρύνει την κυβέρνηση της Ρουάντα και τις αρχές που έχουν αναλάβει την εκπόνηση νέου συντάγματος, που πρόκειται να αποτελέσει ένα ανανεωμένο θεσμικό πλαίσιο για τη χώρα, να εγγυηθούν την αποτελεσματική ασφάλεια των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων των πολιτών της Ρουάντα, τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και τη διασφάλιση των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων,

— παρακινεί την κυβέρνηση της Ρουάντα να προσδιορίσει χρονοδιάγραμμα για τον εκδημοκρατισμό και να προπαρασκευάσει ενεργά τη διενέργεια διαφόρων εκλογών οι οποίες θα πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί το αργότερο πριν από το τέλος της μεταβατικής περιόδου το 2003. Την καλεί ειδικότερα να οργανώσει το συντομότερο δυνατόν τις δημοτικές εκλογές που έχει προγραμματίσει η κυβέρνηση, ούτως ώστε να συμβάλουν στην ενεργότερη συμμετοχή του πληθυσμού στη λήψη των αποφάσεων. Στο πλαίσιο αυτό, ενθαρρύνει την κυβέρνηση της Ρουάντα για τη διαμόρφωση του κατάλληλου μηχανισμού και πλαισίωσης για εκάστη εκ των εκλογών αυτών. Ο μηχανισμός αυτός, ο οποίος θα λαμβάνει υπόψη το πρόβλημα του αναλφαβητισμού, θα πρέπει να εξασφαλίζει έναν εκλογικό μηχανισμό που θα επιτρέπει τη διεξαγωγή ελεύθερων και δίκαιων εκλογών, διασφαλίζοντας ίσα δικαιώματα σε όλους τους πολίτες της Ρουάντα, τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, το δημόσιο διάλογο, το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης, τη διαφάνεια όσον αφορά την όλη εκλογική διαδικασία και την εκλογική νομοθεσία, το διορισμό ενός ανεξάρτητου φορέα για την προετοιμασία και την επίβλεψη της όλης εκλογικής διαδικασίας και της δυνατότητας όλων των τομέων της κοινωνίας να εκφράσουν τις απόψεις τους. Η Ευρωπαϊκή Ένωση εξετάζει τις δυνατότητες στήριξης της δημιουργίας αυτού του εκλογικού μηχανισμού,

— ενθαρρύνει την κυβέρνηση της Ρουάντα να εξακολουθήσει να ενισχύει τις αρμοδιότητες και τις εξουσίες των τοπικών αρχών που εξελέγησαν το 1999 για να διασφαλιστεί η συμμετοχή στην πολιτική διεργασία και την εξέλιξη των τοπικών πληθυσμών και είναι διατεθειμένη, κατ' αρχήν, να υποστηρίξει τις διεργασίες αυτές με κατάλληλα μέτρα,

— ενθαρρύνει την κυβέρνηση της Ρουάντα να ενισχύσει και να θέσει σε εφαρμογή τη διαδικασία αποκέντρωσης που άρχισε τον Μάιο 2000·

γ) όσον αφορά το δικαστικό σύστημα και την εφαρμογή της παραδοσιακής δικαιοσύνης (Gacaca), η Ευρωπαϊκή Ένωση:

— υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα και αντιλαμβάνεται τη δυσκολία της εφαρμογής μιας δικαστικής διοίκησης που θα επιτρέψει την επιτάχυνση της συμφιλιωτικής διαδικασίας σε ολόκληρη τη χώρα,

— αναγνωρίζει ότι το σύστημα «Gacaca» μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις να εξυπηρετήσει το στόχο αυτό,

— ενθαρρύνει την κυβέρνηση της Ρουάντα να ευθυγραμμίσει το σύστημα «Gacaca» με τους διεθνείς κανόνες στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,

— ενθαρρύνει τις αρχές «Gacaca» να καθιερώσουν την επιείκεια ως βασική αρχή των δράσεών τους και να διαφυλάξουν τα δικαιώματα που εγγυάται ο νόμος τόσο για τους κατηγορούμενους, ιδίως ως προς την υπεράσπιση και την προσφυγή, όσο και για την πολιτική αγωγή,

— θα μελετήσει, με άλλους οργανισμούς, τις προϋποθέσεις και τα μέσα μιας πιθανής συντονισμένης στήριξης της εφαρμογής του συστήματος «Gacaca»,

— ενθαρρύνει τις αρχές της Ρουάντα να συνεχίσουν την εκστρατεία ευαισθητοποίησης του πληθυσμού εν γένει, και εκείνων που επέζησαν της γενοκτονίας ειδικότερα, όσον αφορά την ανάγκη να αποδεχθούν τις αρχές αυτές προκειμένου να αντιμετωπισθεί ταυτόχρονα το πρόβλημα της ατιμωρησίας και να επιτευχθεί μια ρεαλιστική λύση στο ανησυχητικό πρόβλημα ενός μεγάλου αριθμού κρατουμένων οι οποίοι αναμένουν να δικαστούν υπό επισφαλείς συνθήκες κράτησης,

— ενθαρρύνει την κυβέρνηση της Ρουάντα να συνεχίσει τις προσπάθειές της προκειμένου να περιορισθεί ο αριθμός των κρατουμένων, καθώς και την εκστρατεία ευαισθητοποίησης, ιδίως επιταχύνοντας την υλοποίηση της απόφασής της, που αναγγέλθηκε το 1998, να ελευθερώσει τους φυλακισμένους κατά των οποίων δεν υπάρχουν φάκελοι ή υπάρχουν ελλιπείς φάκελοι,

— υποστηρίζει το έργο του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου της Αρούσα, και κυρίως εντείνει τις προσπάθειές της προκειμένου να εξασφαλίσει ότι όλα τα κράτη θα παραδώσουν σε αυτό όσους κατηγορούνται για γενοκτονία και άλλες σοβαρές παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Επιδιώκει τη συνεχή βελτίωση της διοικητικής αποτελεσματικότητας του δικαστηρίου αυτού,

— ενθαρρύνει τα δικαστήρια και την κυβέρνηση της Ρουάντα να επιδείξουν άκρα αυτοσυγκράτηση όσον αφορά την επιβολή και εκτέλεση της θανατικής ποινής με την προοπτική της άκρως επιθυμητής πλήρους κατάργησής της και να τηρηθούν πλήρως οι υποχρεώσεις της δυνάμει του διεθνούς συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, καθώς και των άλλων διεθνών διασφαλίσεων όσον αφορά τη θανατική ποινή·

δ) όσον αφορά την πολιτική μεταστέγασης των ανθρώπων σε χωριά, η Ευρωπαϊκή Ενωση ενθαρρύνει την κυβέρνηση της Ρουάντα να συνεχίσει τη σχετική κριτική μελέτη που έχει αρχίσει και να την εφαρμόσει μόνον μετά από προσεκτικό προγραμματισμό, ακολουθώντας αποκεντρωτική προσέγγιση με τη συμμετοχή όλων και μετά τη διενέργεια μελετών των συνεπειών, πιλοτικών προγραμμάτων και εκστρατειών για την ευαισθητοποίηση του πληθυσμού και για την εξασφάλιση μιας δίκαιας ανακατανομής και διαχείρισης της γης, προκειμένου η επανεγκατάσταση, που θα γίνει εσπευσμένα για λόγους ασφαλείας, να μην προκαλέσει παραβιάσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων, να μην έχει αντίθετα από τα επιθυμητά αποτελέσματα και να μην προκαλέσει περαιτέρω διχόνοια·

ε) όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, η Ευρωπαϊκή Ενωση:

— ενθαρρύνει και υποστηρίζει τις προσπάθειες της κυβέρνησης της Ρουάντα για την προάσπιση και την προαγωγή των ανθρώπινων δικαιωμάτων όλων των πολιτών της Ρουάντα, μεταξύ άλλων μέσω της διασφάλισης της ανεξάρτητης και ουσιαστικής λειτουργίας της εθνικής επιτροπής ανθρωπίνων δικαιωμάτων και με τη συνέχιση της συνεργασίας με τον ειδικό αντιπρόσωπο της επιτροπής ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τον Ύπατο Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα,

— ενθαρρύνει την εθνική επιτροπή ανθρωπίνων διαιωμάτων να εξακολουθήσει τη συνεργασία της με τους οικείους μη κυβερνητικούς οργανισμούς και να θέσει αμελλητί σε εφαρμογή το πρόγραμμα δράσης της στο οποίο η Ένωση θα μπορούσε ενδεχομένως να συμβάλει·

στ) όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη και τη συνεργασία, η Ευρωπαϊκή Ένωση εξακολουθεί να υποστηρίζει τις προσπάθειες της κυβέρνησης της Ρουάντα για την προώθηση οικονομικής ανάπτυξης που θα ωφελήσει το σύνολο του πληθυσμού και για την μέγιστη επέκταση της επιτευχθείσας προόδου σε μακροοικονομικό επίπεδο, ως μέσα για την επίτευξη της ειρήνης και της σταθερότητας. Την ενθαρρύνει ιδίως να καταβάλει πρόσθετες προσπάθειες όσον αφορά τη χρηστή διακυβέρνηση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, διαπιστώνοντας την παρουσία των στρατευμάτων της Ρουάντα στην ΛΔΚ, την οποία δικαιολογεί η Ρουάντα διότι ανησυχεί για την ασφάλειά της, εκτιμά ότι ορισμένες ενέργειες της κυβέρνησης της Ρουάντα οι οποίες αποσκοπούν στην ειρηνική επίλυση της σύρραξης στη ΛΔΚ, σύμφωνα με τους όρους των συμφωνιών της Λουζάκα και της Καμπάλα και σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας, και ιδίως την απόφαση 1304, ενδέχεται, με την επιφύλαξη εμπεριστατωμένης ανάλυσής τους από τις αρμόδιες αρχές να επηρεάσουν την ποιότητα των σχέσεων συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ρουάντα·

ζ) όσον αφορά την επανένταξη στην κοινωνία της Ρουάντα των επιζησάντων της γενοκτονίας, των αποστρατευθέντων στρατιωτών και όλων των άλλων εκτοπισμένων προσώπων, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενθαρρύνει και υποστηρίζει τις προσπάθειες της κυβέρνησης της Ρουάντα για τη διευκόλυνση των ενεργειών αυτών, μεταξύ άλλων μέσω συνεργασίας με τους σχετικούς διεθνείς οργανισμούς. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πεπεισμένη ότι δεν μπορεί να υπάρξει στρατιωτική λύση στο πρόβλημα των ενόπλων ομάδων από τη Ρουάντα που έχουν καταφύγει στη ΛΔΚ και απαιτεί από όλα τα κράτη της περιοχής να μην υποστηρίζουν στρατιωτικώς τις ομάδες αυτές. Καλεί τις αρχές της Ρουάντα να κάνουν πράξη περισσότερο επισταμένα και ορατά την ήδη διατυπωθείσα δέσμευσή τους να υποδεχθούν στη Ρουάντα, με πλήρη ασφάλεια, τους επαναστάτες από τη Ρουάντα που μάχονται στη ΛΔΚ και οι οποίοι δεν κατηγορούνται για εγκλήματα γενοκτονίας και πολέμου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι έτοιμη να συμβάλει στην εφαρμογή προγραμμάτων οικονομικής και κοινωνικής επανένταξης που θα αποφασιστούν σχετικά.

Άρθρο 5

Το Συμβούλιο σημειώνει ότι η Επιτροπή προτίθεται να κατευθύνει τη δράση της, προς την επίτευξη των στόχων και των προτεραιοτήτων της παρούσας κοινής θέσης με τα προσήκοντα κοινοτικά μέτρα, όπου αυτό ενδείκνυται.

Άρθρο 6

Για την εφαρμογή της παρούσας κοινής θέσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα συνεργάζεται στενά με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, τον Οργανισμό Αφρικανικής Ενότητας και άλλους ενδιαφερόμενους οργανισμούς.

Άρθρο 7

Η εφαρμογή της παρούσας κοινής θέσης θα παρακολουθείται τακτικά. Η κοινή θέση θα αναθεωρηθεί εντός δώδεκα μηνών.

Άρθρο 8

Η παρούσα κοινή θέση αντικαθιστά την κοινή θέση 1999/452/ΚΕΠΠΑ της 12ης Ιουλίου 1999.

Άρθρο 9

Η παρούσα κοινή θέση παράγει αποτελέσματα από την ημέρα της υιοθέτησής της.

Άρθρο 10

Η παρούσα κοινή θέση δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα.

Βρυξέλλες, 18 Σεπτεμβρίου 2000.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

H. VÉDRINE